

KOLEKTIVNA DELOVNA RAZMERJA

prof. dr. Zvone Vodovnik, zvone.vodovnik@fm-kp.si
doc. dr. Valentina Franca, valentina.franca@fm-kp.si

Opredelitev

- * Skupina delavcev & delodajalec ali skupina delodajalcev

- * Skupina delavcev
 - * sindikati (ZKolP)
 - * sveti delavcev (ZSDU)

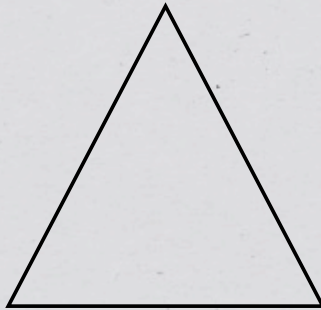
- * Delodajalci
 - * delodajalska združenja,
npr. GZS, TZS, ZDS ipd.
 - * posamezen delodajalec

Socialni dialog

Tripartitni

Delavci

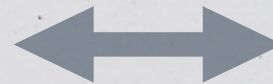

Država

Delodajalci

Bipartitni

Delavci

Delodajalci

Kolektivno sporazumevanje

&

kolektivni sporazumi

Kolektivno sporazumevanje

Kolektivna pogajanja

- * sindikati - delodajalci
- * kolektivna pogodba
- * prisotnost na vseh ravneh:
državni, panožni, poklicni,
podjetniški ipd.
- * ZKolP, ZRSin, ZStk

Sodelovanje delavcev pri upravljanju

- * svet delavcev - delodajalec
- * participativni dogovor
- * na ravni družbe
- * ZSDU

Razlike
&
podobnosti

Sindikat

- * Sindikati & združenja sindikatov \Rightarrow *pravne definicije ni!*
 - * prostovoljno združenje delavcev
 - * gospodarsko-socialni interesi delavcev & varstvo pravic
 - * finančna in ekonomska neodvisnost
 - * trajnost delovanja
- * Reprezentativni sindikat \Rightarrow ZRSin
 - * nacionalni: min 10% delavcev iz posamezne panoge, dejavnosti, poklica \Rightarrow velja tudi na ravni panoge, dejavnosti, poklica *ALI*
 - * panožni, poklicni, lokalni: min 15% \Rightarrow tudi na ravni podjetja
 - * potrdi minister z odločbo

Vsebina KP

OBLIGACIJSKI DEL

- * pravice in obveznosti strank
- * klavzula o socialnem miru
- * način mirnega reševanja sporov

UGODNEJŠE
določbe za delavca,
razen kjer je določeno
drugače (ZDR &
drugi zakoni)

NORMATIVNI DEL

- * pravice in obveznosti zaposlenih pri sklepanju, prenehanju in med trajanjem PoZ
- * delovni pogoji (plačilo za delo, varnost in zdravje pri delu ipd.)
- * pogoji za delovanja sindikata pri delodajalcu

Sklenitev & prenehanje KP

* Sklenitev

- * *pisni* predlog (vsebina, 30 dni odgovor) &

- * *pisna* oblika KP

 - * pogajalska skupina

 - * možnost naknadnega pristopa (soglasje)

* Prenehanje

- * *potek časa* (določen čas; ni mogoče prej odpovedati)

- * *sporazum*

- * *odpoved*

 - * odpovedni rok (če ni določen \Rightarrow 6 mesecev)

 - * možnost uporabe KP do sklenitve nove \Rightarrow *max 1 leto*

Primerjava s
pogodbo o
zaposlitvi!

Veljavnost KP

- * *Časovna*

- * (ne)določen čas

- * 15 dni po objavi

- * *Teritorialna*

- * *Nacionalna, panožna, poklicna, podjetniška*

- * *Osebna*

- * “navadna” veljavnost (10. člen) ⇒ člani

- * splošna veljavnost (11. člen) ⇒ vsi delavci pri delodajalcu/ih

- * razširjena veljavnost (12. člen) ⇒ minister ⇒ za vse delodajalce v panogi

Reševanje kolektivnih sporov

- * *Mirni načini* (pogajanja, posredovanje, arbitraža)
 - * interesni spor \Rightarrow pogajanje, posredovanje, arbitraža
 - * spor o pravicah \Rightarrow posredovanje, arbitraža
- * *Sodni spori* (delovna sodišča) \Rightarrow kolektivni delovni spori

Stavka (1)

- * *Ustavna pravica & ZStk*
- * *Organizirana* prekinitev dela \Rightarrow
uresničevanje ekonomskih in socialnih
pravic & interesov iz dela
- * *Prostovoljna* odločitev o udeležbi
- * Položaj delavcev med zakonito stavko:
 - * ni kršitev delovnih obveznosti
 - * vse pravice iz delovnega razmerja
 - * pravica do *nadomstila* \Rightarrow če je predvideno
v KP ali splošnem aktu delodajalca

Stavka delodajalcev?
Izprtje (ang. lock out)

Stavka (2)

- * *Sklep o začetku stavke*

- * sindikat ali večina delavcev
- * zahteve, čas, kraj, stavkovni odbor

- * *Napoved stavke*

- * min 5 dni pred začetkom \Rightarrow poslovodstvo

- * *Potek stavke*

- * ne ogrožati varnosti & zdravja ljudi in premoženja
- * ne preprečevati dela nesodelujočim delavcem

- * *Prenehanje stavke*

- * sporazum
- * sklep o prenehanju

Od začetka do konca: poskušati **sporazumno** rešiti nastali spor!

Stavka (3)

* Omejitve po *ustavi*:

* “če to zahteva *javna korist*” \Rightarrow mogoče omejiti v zakonu

* Omejitve stavke po *ZStk*:

* dejavnosti posebnega družbenega pomena & vojska

* zagotoviti se mora:

* minimum delovnega procesa

* izpolnjevanje mednarodnih obveznosti

Sodelovanje delavcev pri upravljanju (delavska participacija)

- * ZSDU \Rightarrow izbirna pravica delavcev!
- * Veljavnost: gospodarske družbe; s.p. z najmanj 50 zaposlenimi; zadruga; zavodi; gospodarske javne službe; banke; zavarovalnice
- * Načini & oblike:
 - * *individualno* (pr. do pobude & odgovora na pobudo, obveščnost, izražanje mnenja, pojasnitev; 88. člen)
 - * *kolektivno* (obveščanje, posvetovanje, soodločanje, zadržanje odločitve; člani 89. - 98.)
 - * zbor delavcev, svet delavcev & delavski zaupnik, predstavniki delavcev v organih upravljanja

Načela delavske participacije

- * Načelo *univerzalnosti*
 - * participativne pravice veljajo za vse zaposlene (različen obseg)
- * Načelo *zakonskega minimuma* in avtonomne dograditve participativnih razmerij
 - * ZSDU določa le temeljne oblike \Rightarrow participativni dogovor
- * Načelo pravice do *samopomoči* zaposlenih
 - * pravica do zadržanja odločitev
- * Načelo *arbitražnega reševanja sporov* in omejenega sodnega varstva
 - * predhodno reševanje sporov z arbitražo

Zbor delavcev

- * Skliče svet delavcev
- * *Vsi zaposleni, razen vodilnega osebja*
- * Lahko *obravnava* vsa vprašanja iz pristojnosti sveta delavcev, *ne more pa odločati*
- * Min enkrat na leto, praviloma izven delovnega časa ⇒ možen drugačen dogovor

Svet delavcev & delavski zaupnik

- * *Svet delavcev* ⇒ več kot 20 zaposlenih; min 3 člani (↑ zaposlenih ⇒ ↑ število članov sveta delavcev)
- * *Delavski zaupnik* ⇒ manj kot 20 zaposlenih
- * Volitve
 - * pravica voliti: 6 mes. zaposlen (*aktivna* volilna pravica)
 - * pravici biti voljen: 12 mes. zaposlen (*pasivna* volilna pravica)
 - * poslovodstvo & prokuristi & družinski člani kandidatov ⇒ nimajo volilne pravice
 - * predlaganje kandidatov: *delavci & reprezentativni sindikati*
 - * mandat *4 leta*, možna ponovna izvolitev
 - * tajne, neposredne
 - * strošek delodajalca

Položaj člana sveta delavcev

- * *Pravica do odsotnosti*

- * min 3 ure/mesec za posvetovanje z zaposlenimi

- * min 40 ur/leto za izobraževanje za opravljanje funkcije

- * Opravljanje funkcije ⇒ možnost *profesionalizacije*

- * sodelovanje na sejah, sestankih ipd. v delovnem času

- * polovični delovni čas (50 - 300 zaposlenih)

- * polni delovni čas ⇒ več kot 300 zaposlenih

- * *Posebno varstvo*

- * prepoved diskriminacije (67. člen)

- * odpoved s soglasjem sveta delavcev ali s sodbo sodišča

Delovanje sveta delavcev

* *Obveščanje* (89. & 90. člen)

- * sprotno: položaj družbe in gospodarstva, razvojni cilji ipd.
- * predhodno: sprememba tehnologije, zmanjšanje gospodarske dejavnosti ipd.

* *Posvetovanje* (91. - 94. člen)

- * statusna & kadrovska vprašanja, vprašanja varnosti in zdravja delavcev pri delu
- * posredovanje informacij (30 dni) in skupno posvetovanje (15 dni)

* *Soodločanje* (95. - 96. člen)

- * merila za ocenjevanje delovne uspešnosti, kriteriji za napredovanje...
- * potrebno *soglasje sveta delavcev!*

* *Zadržanje odločitve* (98. člen)

- * kršenje dolžnosti obveščanja & posvetovanja

Sodelovanje delavcev v organih družbe

- * Dvotirni sistem

- * *Nadzorni svet*: min 1/3 - max 1/2 delavskih predstavnikov ⇒ statut; imenuje in odpokliče svet delavcev

- * Uprava: *delavski direktor*, če več kot 500 zaposlenih; predlaga svet delavcev, imenuje nadzorni svet

- * Enotirni sistem

- * *Upravni odbor*: min eden oziroma min eden na vsake 3 dopolnjene člane ⇒ statut; imenuje in odpokliče svet delavcev

- * *Izvršni direktor*: izmed članov UO & če več kot 500 zaposlenih; predlaga svet delavcev, imenuje upravni odbor